

Intohimon voimalla

Jari Vesanen sylissä Aatu-kissa ja Riitta Rantanen Tilda-koiran kanssa Varpulan rappusilla.

Vanha pohjalaistalo kohoaa ylväänä sipoolaisen peltomaiseman keskellä. Jari Vesasen ja Riitta Rantasen Varpulassa vaalitaan maamme rakennusperintöä.

Teksti SUSANNA UUSITALO | Kuvat RITVA TUOMI

Varpulan tuvan kookkaat puuhuonekalut, entisajan käyttöesineet ja pitkät räsymatot henkivät menneen maailman tunnelmaa.

PUUTALO

Täällä asuvat

Jari Vesanen ja Riitta Rantanen sekä vaihtuva määrä kotieläimiä

Sipoon Talmassa sijaitsevan talon hirret on siirretty paikalle Kauhavalta

Jari Kuorikoski Kaustiselta kävi muuraamassa tulisijan samanlaiseksi kuin se oli ollut talossa aikaisemmin.

Pohjalaismallisen talon seinät kaatuvat ylös mentäessä hie-
man ulospäin, jolloin räystäitä ei tarvita eikä kivijalka kastu.

Koristeelliset puukaapit kuuluvat olennaisesti Varpulan tuvan kalustukseen.

Verhoiin varustettu Korkoonen-kerros-sänky on hankittu taloon Lapualta.

Varpulan tuvan katossa on perin-
teiden mukaisesti ruisleipiä orressa kuivumassa.

Kuortaneelta ostettu kaappi on 1850-luvulta. Sen on maalannut klasi-
mestari Matti Heroja.

Kun juon aamukahvit tu-
vassamme, jonka hirret
ovat palvelleet ensin
1700-luvulla kirkkona
ja sen jälkeen useiden
sukupolvien ajan asuin-
talona, tunnen kykey-
tyväni ylisukupolviseen
ketjuun. Se asettaa asioita oikeisiin mitta-
suhteisiin”, **Jari Vesanen** sanoo.

Vuonna 2002 Helsingin ydinkeskustassa
asuneiden Jari Vesasen ja **Riitta Rantasen**
silmiin osui Helsingin Sanomissa ollut neli-
rivinen pikkuilmoitus, jossa myytiin Lapu-
an kirkon hirsistä rakennettua pohjalaista-
loa pois siirrettäväksi. Talo oli valmistunut
vuonna 1835, ja siinä käytetyt hirret olivat
peräisin Lapuan neljännessä kirkosta, joka
oli rakennettu vuonna 1749.

Aikansa pohdittuaan pariskunta päätti
lähteä Kauhavalle katsomaan taloa, joka oli
ollut kylmillään 1970-luvun alusta lähtien.

”Uuni oli romahtanut ja tullut lahonneen
seinän läpi ulos. Puolet välipohjasta oli mä-
däntynyt, mutta esimerkiksi ikkunanaluset
olivat ehjät ja kovat”, Vesanen kertoo.

Tuumasta toimeen
Myyjätaho esitteli heille muitakin taloja,
mutta jokin tämän vanhan rakennuksen
historiassa kiehtoi pariskuntaa. Sitä on eri
vaiheissa kutsuttu muun muassa Orren-
maan taloksi, Varpulaksi ja Soinin taloksi,
ja jotkut pitivät sitä yhtenä Kauhavan ko-
meimmista vanhoista taloista.

Jarin ja Riitan piti käydä paikan päällä
neljästi ennen ostopäätöstä. Talon purku- ja
siirtourakalle ei tahtonut löytyä urakoitsi-
jaa. Useimpien rakennusmiesten mielestä
hommassa ei ollut mitään järkeä.

”Sitten Museovirasto vinkkasi **Erkki Hii-
pakasta**, jonka mielestä talon kunnostami-
nen olisi kulttuuriteko. Hänen neuvoillaan
asiat lähtivät etenemään.”

Kesällä 2003 talo purettiin kahden tuk-
kirekan ja kolmen miehen voimin. **Juha
Kivimäki** numeroi hirret uudelleenraken-
tamista varten. Hirret olivat tiheäsyistä pu-
nahonkaa, mikä kertoo siitä, että kirkkoon
oli aikanaan käytetty laadukkainta saatavilla
ollutta rakennusmateriaalia.

Koska tie ei kantanut reikkoja, hirret jäivät
talven yli purkupaikalle kasoihin. Seuraa-

vana kesänä pariskunnan Sipoon Talmasta
hankkimalla tilalla alkoivat talon perustus-
työt ja hirsikehikon kokoaminen.

”Homma kesti laskujeni mukaan 500
miestyötuntia ja päättyi itsenäisyyspäivänä
2004 hirsikehikon peittämiseen pressuilla.”

Valtava urakka
Diplomi-insinööri Jari Vesanen on pitänyt
Varpulan rakentamisen ja kunnostamisen
vaiheista päiväkirjaa, joka löytyy tilan net-
tisivuilta. Siellä on myös kuvia rakennuk-
sesta ennen sen purkua ja siirtoa. Paljon on
tapahtunut!

Keväällä 2005 jatkettiin ilmajokelaisen
E-P:n Perinnerakentajat -yrityksen tekemil-
lä kehikon korjauksilla. Talo oli ollut pari-
talona, jolloin yksi kantava seinä oli purettu
huonejaon vuoksi. Tämä seinä piti rakentaa
nyt uudelleen.

Muutokset ja kosteat tilat suunnitteli
rakennusarkkitehti **Teuvo Ranki**, ja raken-
nusteknisistä suunnitelmista vastasi raken-
nusmestari **Leif Slotte**.

Saman vuoden syksyllä taloon asennet-
tiin väliaikainen profiilipeltikatto ennen

haaveiden mukaista, paloista tehtyä käsin
saumattua peltikattoa.

Työt jatkuivat myös sisällä. Porstua,
tupa ja kamari saatiin asumiskuntoon sa-
malla, kun talo oli eristetty ja sähköt sekä
lämmöt saatu sisälle.

Jari ja Riitta muuttivat Varpulaan jou-
luksi 2006. Yhteensä 540 neliömetrin
talosta oli silloin rakennettu asuttavaan
kuntoon 120 neliötä ja kellaria 180 neliötä.

Toinen sali on saanut toimia koko ra-
kennusajan verstaana. Talon yläkerta
odottaa omaa vuoroaan.

Perinteisin menetelmin
Vuosien mittaan taloa on kunnostettu pe-
rinteisin menetelmin. Isännän apuna on
ollut kaksi rakennusmiestä, ja välillä on
pidetty taukoa.

Esimerkiksi tuvan lattialankkujen ki-
ristyksestä on siirrytty sujuvasti ulkovuo-
rauslautojen maalaamiseen punamullalla,
uuden ulko-oven vaihtamiseen, porstuan
kattopaneelien korjaukseen ja asennuk-
seen tai tuvan kattoruusukkeen restau-
rointiin. ➤

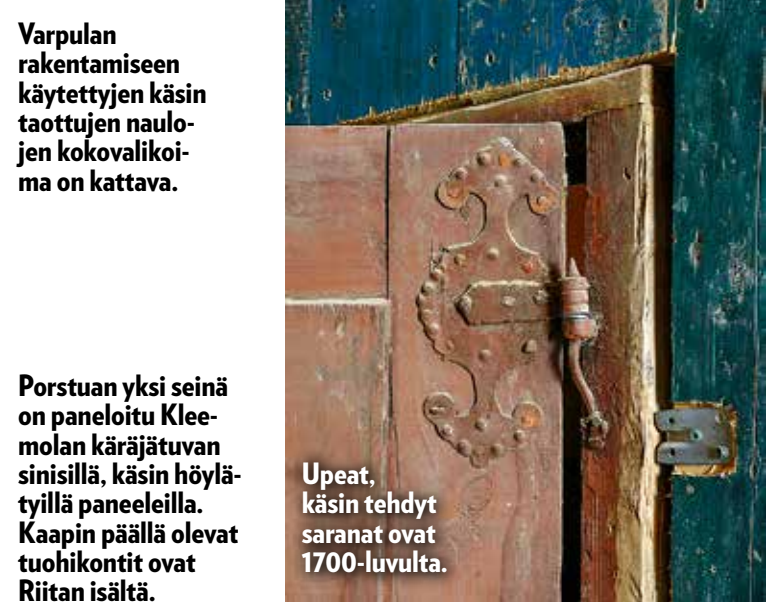
Jari Vesanen ehtii
välillä pohtia keinu-
tuolissa seuraavia
rakennusprojekteja.

3 x kotirauha

**Mikä rakennusprojekti si-
nalla on nyt meneillään,
Jari Vesanen?** ”Tällä het-
kellä siirrämme vanhoja
aittoja Varpulan pihapiiriin
niin, että niistä muodostuu
perinteinen umpipiha.”

**Tekisitkö remontissa jo-
takin toisin?** ”Talon kellari
on ollut kallein ja työläin.
Panostaisin nyt enemmän
pihapiirin rakennusten te-
kemiseen.”

**Onko Varpula täyttä-
nyt haaveesi?** ”Varpula
on osoittautunut joksikin,
mistä olisi ollut mahdoton-
ta haaveilla etukäteen.”

Varpulan rakentamiseen käytettyjen käsin taottujen naulojen kokovalikoima on kattava.

Porstuan yksi seinä on paneeloitu Klee-molan käräjätuvan sinisillä, käsin höylätyillä paneeleilla. Kaapin päällä olevat tuohikontit ovat Riitan isältä.

Upeat, käsin tehdyt saranat ovat 1700-luvulta.

Mittava työmaa oli myös viime vuonna peltikaton alapuolelle kuuluvien seinäkoristeiden korjaus, maalaus okranvärisiksi sekä asennus puutapein ja alkuperäisillä, käsin taotuilla nauloilla.

Valtavasti on tehty ja yhtä paljon on tekemättä. Vanhan talon kunnostukseen – tai käytännössä uudelleen rakentamiseen – pitää olla intohimo, ja hanke pitää ottaa elämäntapana. Historiasta kiinnostunut Jari Vesanen jaksaa etsiä loputtomasti tietoa perinnerakentamisesta.

”Minä puolestani olen syntynyt Kor-sossa suuressa vanhassa talossa, ja siinä mielessäni olen ikään kuin palannut asu-mishistoriani juurille”, Riitta Rantanen sanoo.

Kuin suomifilmistä

Talo on sisustettu vanhoilla talonpoikais-huonekaluilla, joita on saatu ystävilta ja sukulaisilta tai ostettu kirpputoreilta, huu-tokaupoista ja antiikkiliikkeistä enimmäk-seen Pohjanmaalta. Keittiön nykytekniikka on piilotettu, ja jopa huonekalujen paikat on etsitty vanhaa henkeä mukaillen.

Tuvassa on kokoa 7 x 8 metriä. Siinä on entiseen malliin muurattu tulisija, pitkät penkit seinien vierellä, suuri pirtinpöytä, koristeellisia puukaappeja, keinutuoli sekä kerrossänky verhoineen.

Panostus sekä perinnerakentamiseen että tunnelmaan on huomattu laajemmin-kin. Riitta kertoo esimerkiksi elokuvante-kijöiden kiinnostuneen rakennuksesta.

”Talossa kuvattiin 70-luvulla Ylen kaksi-osaisen Häjyt-tv-eloku-van kohtauksia.”

Luomumansikoita

Varpulan luomutila on kymmenen hehtaarin maatila, josta 1,5 hehtaaria on vuokrattua. Tilalla viljellään luomumansikoita, ja kii-reisimpinä aikoina siellä on hääriinyt yli 20 kesätyöntekijää. Kuluneena kesänä man-sikkamaat olivat viljelykiertotauolla ja tila suljettuna yleisöltä.

Pihapiiristä löytyy koiran ja kissojen lisäksi lampaita, kanoja ja pari kukkoa. Tuvassa Riitta Rantanen on pitänyt perin-

Varpulassa on pidetty himmeli- ja leivontakursseja.

ne- ja kädentaitokursseja, joissa on tehty himmeleitä tai leivottu ruisleipää yli sa-tavuotiaalla taikinajuurella.

Maalaismiljö Uudellamaalla on ollut pariskunnalle elämys monella tapaa. Varpulan nykyisijaintiin Sipoon Talmassa liittyy nyt myös suurempia suunnitelmia.

Talonpoikaiskulttuurisäätiön Kylä 2020 -hankkeessa pyritään saamaan Uudellemaalle siir-retyistä hirsiraken-nuksista koostuva asuinalue. Yhtenä vaihtoehtona on Tal-man kylässä, aivan Varpulan naapurissa, sijaitseva alue, josta säätiö käy neuvotteluja Sipoon kunnan kanssa.

”Hankkeen tarkoituksena on suoma-laisen rakennusperinnön vaaliminen. Alueelle siirrettäisiin purku-uhan alla olevia perinteisiä hirsirakennuksia”, Jari Vesanen kertoo. ●

LISÄTIETOJA
varpula.fi

Varpulan tuvassa Riitta Rantanen pitää kädentaitoihin ja leivontaan liittyviä perinnekursseja.

Sivustavedettävä sänky rajaa keittiön suuren tuvan toiselle seinustalle.